Čarolija čet

Iz ugla naša 33 slikara prvi put se pojavljuje knjiga u kojoj poznati umetnici, neki danas pokojni, govore o svom doživljaju umetnosti kojom se bave, kao i okolnostima koje su im odredile slikarsku sudbinu

U izdanju Dobre knjige nedavno je je objavljena knjiga „33 x Kako postati slikar?“ novinara i publiciste Branislava Kovača, koji nije doživeo njeno izdavanje. Preminuo je 8. decembra 2013. godine. Kovač je autor 16 knjiga i stotina novinskih tekstova, članaka, feljtona i pesama.

Iz detaljnih tekstova o slikarima, njihovom opusu, uspesima i nagradama, izdvojili smo tek kratke opise svog slikarskog postanka, rada, opažanja ili osećaja umetnika pod naslovom: Kako sam postao slikar.

MOMČILO MOMA ANTONOVIĆ

„Možda sam nekome i dosadio, ali sebi nisam. Neko ko se opredeli za ovaj poziv mora da bude uporan i istrajan, ali pre svega posvećen. Za takav odnos i odluku u životu potrebno je strpljenje i vreme koje donosi iskustvo i lakoću sprovođenja ideja i fantazma, ali i lepotu života i postojanja. Ta čarolija stvaranja i satisfakcija nastalim delima najčudesnije je i najlepše osećanje koje umetnik doživljava u svom životu. Tako dobijete bitku sa neumoljivim vremenom, jer kroz svoju kreativnu bitku svojim delom ste ‘zaustavili’ ili ‘zarobili’ vreme i njegovu prolaznost. Na kraju ste uspeli da ostvarite svoju misiju, čak i kad toga niste svesni, ili je ne doživite“.

ALEKSANDAR CVETKOVIĆ

„Od samog početka mnogo sam radio, najveći deo vremena provodio u ateljeu. Mislim da sam sve postigao radom i velikom ljubavlju prema slikarstvu i veoma sam zadovoljan. Naravno, svaki čovek, pa tako i umetnik, ima svoje uspone i padove. Imao sam sreću da nikad nisam tako nisko padao, iako sam imao krize i u privatnom i u profesionalnom poslu... Apsolutno sam zadovoljan dosadašnjim radom. Pa opet, sada kao da sam na početku, imam još mnogo ideja i energije...“

VLADIMIR DUNJIĆ

„Moj otac Jeremija , učitelj, učinio je nešto što čovek inače retko čini: odustao je od svog životnog poziva, od sna koji je sanjao – da postane slikar. Uvidevši da neće da postigne ono što je naumio, odustaje od platna, četke, boje, i sve to, zajedno sa štafelajem, predaje meni. Imao sam tada samo

Janoš Mesaroš - Huk vremena, 2003.

ke i platna

deset godina i naravno da moj otac nije ni slutio da će time predodrediti moj životni put. Slikarski alat mi je podario, ponajpre, da mi to bude igračka. Ne znam da li sam zbog toga postao slikar, ali, eto, to je bio neki moj početak".

BOŽIDAR DAMJANOVSKI

„Desetak godina sam radio na arheološkim iskopinama. Još kao učenik srednje umetničke škole u Skoplju počeo sam da radim sa arheološkim i konzervatorskim ekipama... Držao sam u rukama svedočanstva o uzvišenosti i neprolaznosti prave umetničke ideje... Nije potrebna neka velika mudrost da bi se videla veza između dva naizgled oprečna stava, iako dubok vremenski ponor deli slikara Altamire – pračoveka i savremenog stvaraoca".

VASILIJE DOLOVAČKI

„Neko se isticao igranjem fudbala, neko nekim drugim dečijim igrama, a ja sam samo crtao. I po tome sam bio poznat u selu. Ali, tada nisam imao svest da ću biti slikar. Želeo sam da budem zoolog. Maštao sam da u budućnosti stalno budem u prirodi, sa životinjama, i da ih usput crtam... Već u prvom razredu gimnazije sa velikim interesovanjem iščitavao sam neke knjige iz istorije umetnosti i oduševljavao se slikama pojedinih slikara. Recimo, Rubensa. Tada se pojavila nepokolebljiva želja da i ja budem slikar".

ŽELJKO ĐUROVIĆ

„Na samom početku svog životnog puta znao sam da ću biti slikar! Imao sam samo četiri godine kada sam potpuno bio zanesen svakom slikom koju bih video bilo gde u novinama, na zidu, na razglednici... Moja majka Olga sve je to prepoznala u meni i bila mi je 'vetar u leđa' od samih početaka. Kupi-

Miodrag Janković - Stara vodenica, 2008.

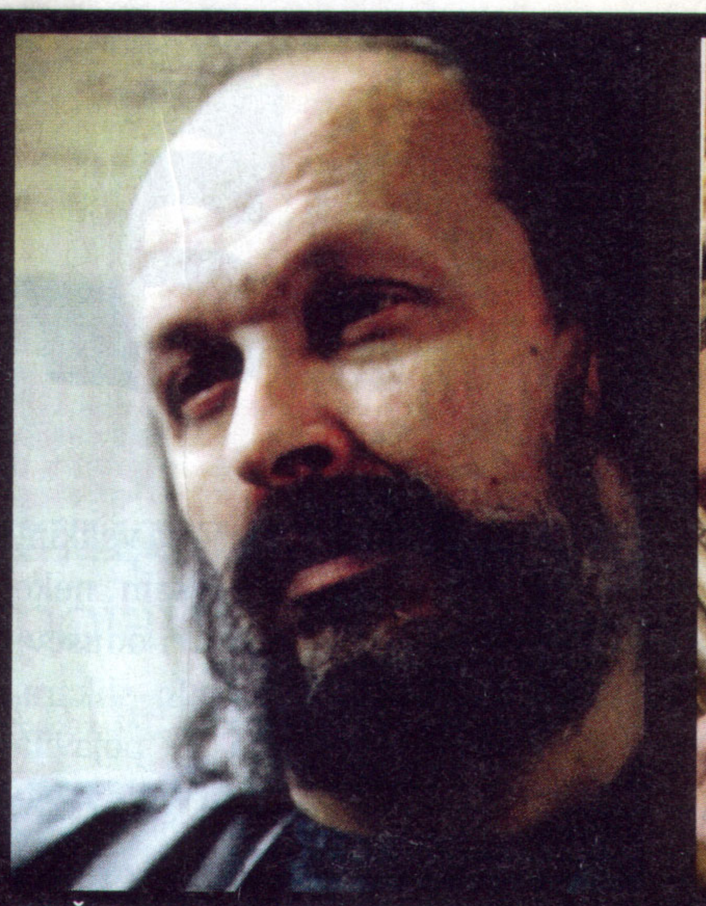

BOŽIDAR DAMJANOVSKI

DANICA MASNIKOVIĆ

DRAGAN ILIĆ - DI VOGO

la mi je tempere čim sam pošao u školu i neke knjige iz istorije umetnosti".

TIJANA FIŠIĆ

„Imala sam neki svoj svet i on se prenosio na moje crteže. Tako je bilo od kada znam za sebe. Srećom, moji roditelji, koji su bili arhitekte, podržavali su me u tome. Otac Ljubinko govorio mi je da je da je najbolje da budem slobodan umetnik, da je to onaj ko nema šefa i radno vreme, koji sve radi onako kako oseća".

DRAGAN ILIĆ-DI VOGO

„Morao sam da učim i radim druge stvari, ali sam uvek znao da je slikarstvo moj put i nisam odustao, nijednog trenutka nisam pomislio da odustanem. Znao sam da ako čoveka ono što radi čini onim što jeste, onda je slikarstvo moj put da upoznam sebe i svet koji me okružuje".

LJUBODRAG JANKOVIĆ JALE

„Družeći se sa decom grnčara najpre sam počeo da vajam, a potom da crtam i slikam... Moja opčinjenost ovim tvorevinama, svesno ili ne, bila je odluka za izbor životnog puta. Mati se protivila mojim željama, a otac je govorio: 'Ženo, pusti ga, zna ONO svoj pravac'".

MIJODRAG JANKOVIĆ

„Obožavao sam da posmatram letnje oluje i sevanje munja. Sve to, lepe ambijentalne celine su mi pričinjavale radost i želju da ih nacrtam. Poslao sam sam jedan takav crtež na konkurs tada najtiražnijeg školskog lista 'Kekec' i dobio sam nagradu. To me je toliko ohrabrilo da sam na kraju osmog razreda bio siguran da ću upisati srednju umetničku školu".

ZORAN JOVANOVIĆ DOBROTIN

„Svoje prve slike crtao sam u pesku, u prašini, satima zadubljen u svoj svet, dok su se druga deca igrala. Prve ozbiljne drhtaje moje slikarske duše osetio sam pre završene osnovne škole u mom Dobrotinu na Kosovu, kada sam, uz podršku nastavnika likovnog obrazovanja, slikao akvarele, pa crteže, i nailazio na pohvale i prvi put čuo da sam talentovan i da bi trebalo da nastavim..."

MOMČILO MOMO KAPOR

„Kad sam imao samo četiri godine dobio sam prve akvarel boje Feber. Te boje i četku sa lakiranom drškom dobio sam na Božić 1941. u Sarajevu. Tim bojama sam prvi put naslikao zalazak sunca u Podgori kod Makarske kada sam bio na moru. Od tada se više nikada nisam odvajao od slikanja i crtanja".

VELIZAR KRSTIĆ

„Uvek sam slikao svojom unutrašnjom potrebom. Zato sam uvek morao da radim neke druge poslove da ne bih zavisio od tržišta. Prva uspešna slika, koju sam napravio na četvrtoj godini studija, koja je oslikavala moje siromašno poreklo i koju je pohvalio moj profesor Đorđe Bošan, bila mi je reper da moram da idem tim pravcem: da slikam samo ono što moja unutrašnja potreba zahteva".

RATKO LALIĆ

„Crtao sam ekserom metalnim, klinom drvenim, pisaljkom kamenom, po zidu napuštene kuće (doma u selu), ptice, gnijezda, biljke, životinje... A šta su snoviđenja u detinjstvu? Zapisi na površini zemlje. Sećanje na prošla vremena".

ALEKSANDAR LUKOVIĆ LUKIJAN

„Likovni život je divno igralište duha. A duh je u svojoj kući tek kad se igra... Rođen sam u veoma siromašnoj porodici. Mi u kući nismo imali, recimo, nijednu knjigu. Ali, od kada znam

Dragan Ilić - Di Vogo - Sve što želiš, 2011.

JANOŠ MESAROŠ

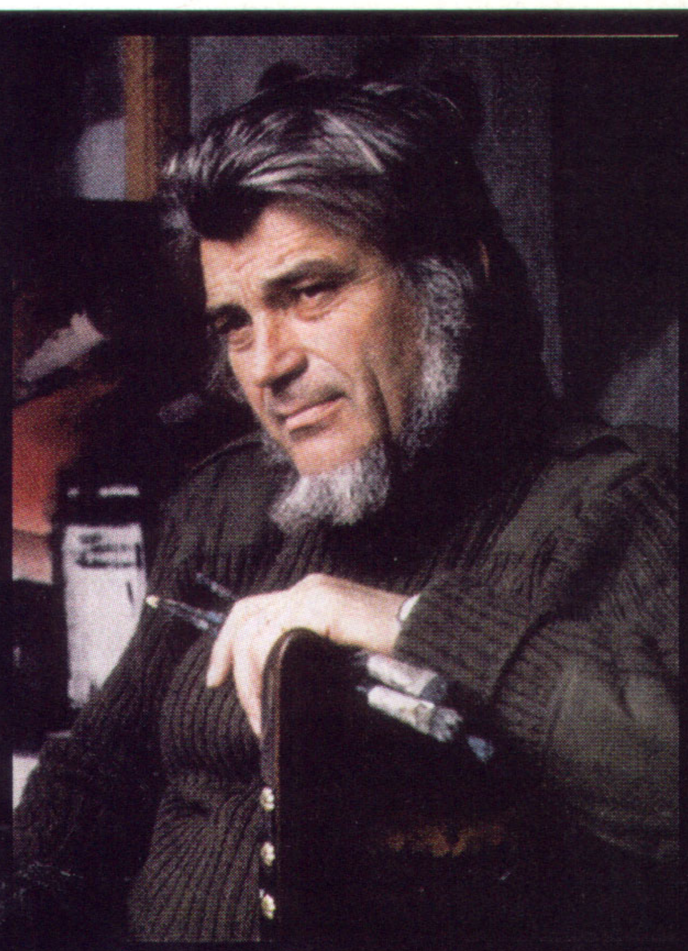

MILIĆ OD MAČVE

MIODRAG JANKOVIĆ

za sebe imao sam unutrašnji nagon za crtanjem... Voleo sam i stripove. Međutim, kako moji nisu mogli da mi ih kupuju, skupljao sam po ulici bačene... Ja sam se sa 13 godina učio slikarstvu! Tražio sam sebe u sebi, sve dok nisam uvideo analogiju cirkusa i života. Tada sam počeo da slikam ljude kao klovnove..."

DANICA MASNIKOVIĆ

„Kako sam sa četrnaest godina svoju prvu sliku uradila pod snažnim dejstvom muzike, tako i danas ne sedam za štafelaj dok ne pustim muziku. Muzika je sastavni deo svake moje slike".

MILAN MILETIĆ

„Razlikovao sam se od druge dece jer sam crtao po vasceli dan. Učiteljica prvo nije verovala da ja to crtam, pa sam morao da crtam pred njom i nepoverenja više nije bilo. Mogu da kažem da sam već u tim ranim godinama detinjstva na neki način imao predstavu o tome čime ću se baviti u životu".

VLADAN MICIĆ MICKE

„Često se vraćam u najranije detinjstvo i kad o tome razmišljam moram da budem, ipak, zadovoljan. Uspeti i napraviti nešto u životu odavde iz Višnjice, koja je i sad periferija Beograda, uz roditelje koji su bili brižni i divni ljudi, ali bez ikakvog obrazovanja, pogotovo obrazovanja iz umetnosti, zaista nije bilo lako. Ali, eto, volja, velika upornost, a valjda i malo talenta, učinili su svoje".

STOJAN MILANOV

„U osnovnoj školi sam imao čak odbojnost prema likovnom obrazovanju. Likovno mi je bilo kao neki bauk, potpuno neomiljen predmet. Pri samoj pomisli da treba da vu-

Božidar Damjanovski - Sećanje na Heladu-Partenon2,1993.

SLOBODANKA RAKIĆ ŠEFER

STANKO ZEČEVIĆ

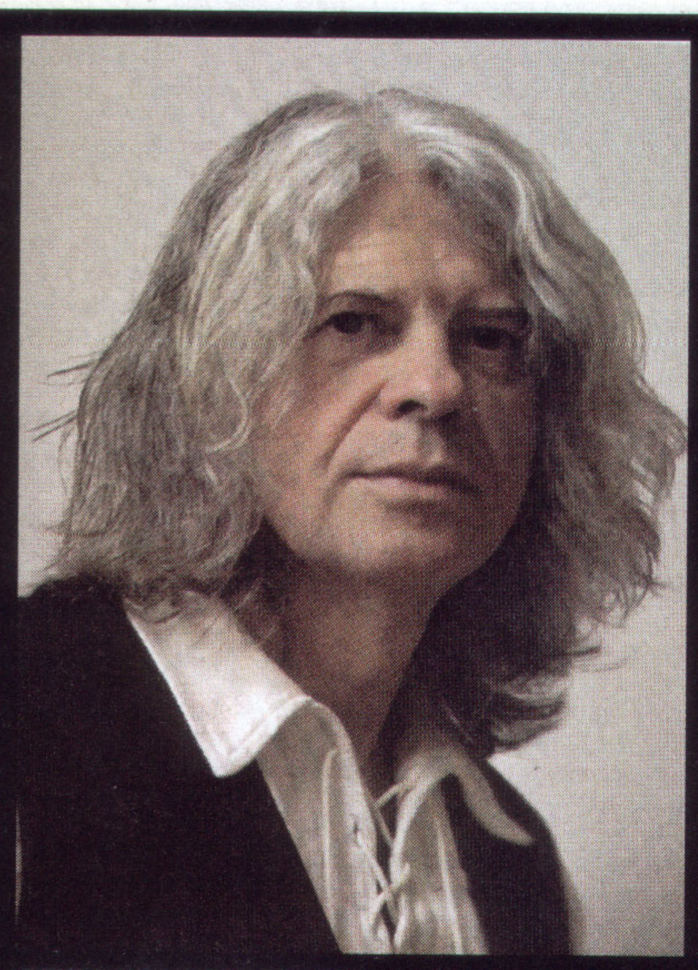

STOJAN MILANOV

čem sa sobom bojice, blok, četkicu, javljao se u meni otpor. Sećam se da sam jednog dana dobio čak tri jedinice iz likovnog obrazovanja. Upisao sam se na Arhitektonski fakultet i crtao tušem portrete i karikature, ne razmišljajući i dalje da počnem da slikam bojama... I onda se desilo nešto sudbonosno u mom životu. Kupujem prvi put boje i počinjem da slikam. Taj dodir četke i platna otkriva mi da sam ja sudbinski, esencijalno, slikar".

DRAGAN MARTINOVIĆ MARTIN

„Odrastao sam uz oca Milivoja i majku Veru, osobe sa velikom umetničkom nadarenošću, koju su naročito iskazivali u oblasti glume i slikarstva. U kuću su nam dolazili mnogi ljudi, manje ili više poznati, ali svi sa jednom temom: gluma ili slikarstvo. Upijao sam sve te priče i do jedanaeste godine dvoumio se da li ću biti glumac ili slikar. Onda mi je otac rekao da ako hoću potpunu slobodu, a to je za umetnika u svakom slučaju bolje, da se odlučim za slikarstvo, jer u glumi iza sebe imam režisera, scenografa, scenaristu i još mnogo ljudi koji odlučuju o rezultatu mog rada... Tako sam i izabrao".

GORAN MITROVIĆ

„Kada sam prvi put kročio u atelje Dragana Martinovića, odmah me je opila čarolija njegovih slika. Način na koji je on slikao i nama objašnjavao kako se 'gradi' prava slika za mene je bio očaravajući. Odmah sam znao da želim da budem slikar i – ništa drugo".

JANOŠ MESAROŠ

„Te daleke 1970. godine kada sam naslikao svoju prvu sliku rekao sam sebi: taj prvi konj kojeg sam nacrtao mora da opredeli moj život! Ja ću biti slikar! Prvih deset godina bilo je užasno teško. Nisam prodao ni jednu jedinu sliku. A onda se sve otvorilo i zasulo me uspesima i materijalnim dobrima za sve što sam uložio. I tako je, hvala Bogu, do današnjih dana. Dakle, glavno je imati trening".

KEMAL RAMUJKIĆ

„Ja sam bio uspešan student koji se divio Vermaru i Rembrantu, kasnije Moneu i Šagalu. Takvi su mi bili i profesori. Za takvo shvatanje slikarstva, još kao student, dobijao sam nagrade. Nažalost, kasnije je na scenu stupio konceptualizam. Ne znam da li je to umetnost, ali znam da nije slikarstvo".

JOVAN RAKIDŽIĆ

„Crtao sam već sa pet godina, tako da ovo što danas radim treniram više od šest decenija. Bio sam odličan učenik i već pri završetku osnovne škole sve dečije maštarije iskristalisale su se i ostala je samo jedna: biti slikar".

SLOBODANKA RAKIĆ ŠEFER

„Bila sam u petom razredu osnovne kada je moj profesor likovnog Brana Žabaljac tražio da potpišem prvi rad koji je kasnije okačio u zbornici škole. Mojoj sreći nije bilo kraja, a pogotovo kad mi je rekao da sam veoma talentovana i da treba da se što više posvetim slikanju. Ubeđivao je i druge profesore da sam budući veliki slikar. U sedmom razredu dolazi do odlučujućeg momenta, kada sam počela da odlazim na časove crtanja i slikanja kod gospođe Mare Lukić, kultne ličnosti Šapca u to vreme. Ona me je kasnije uputila kod profesorke Ljubice Cuce Sokić..."

MILAN STAŠEVIĆ

„Znao sam da završetak studija slikarstva ne označava i trenutak kada postajete slikar... Važno je da umetnik ume sebi da postavi pitanje: za koga ja slikam i kome se udvaram? Ja sam sebi odavno postavio to pitanje i još nisam našao odgovor".

MILIĆ OD MAČVE

„Za mene se uvek pretpostavljalo da ću biti slikar. Tako je barem pisalo u seljačkom Sanovniku: ako ne bude vojskovođa, biće veliki umetnik! Šta hoćeš bolje od takve prognoze? Ja sam se držao otkad sam promilio te prognoze iz seljačkog Sanovnika... Tako sam ja počeo da stvaram 'ime' već u svojoj osmoj godini, a možda je bila sedma..."

NENAD STANKOVIĆ

„Živeći pored svog strica, Milića od Mačve, od najranijeg detinjstva trasirao sam svoj životni put. Njegova Radovan kula u Belotiću, prepuna slika i etno predmeta, na mene je ostavila neizbrisiv trag. Lično sam se u tom ambijentu osećao kao princ iz bajke koji odrasta pored dvorca umetnosti, a kao iz nekih prošlih vremena".

RADE STANKOVIĆ

„Ni posle toliko godina rada, ja ni danas nisam svestan kada sam postao zavisan od slikarskog opijata. Srećom,

TIJANA FIŠIĆ

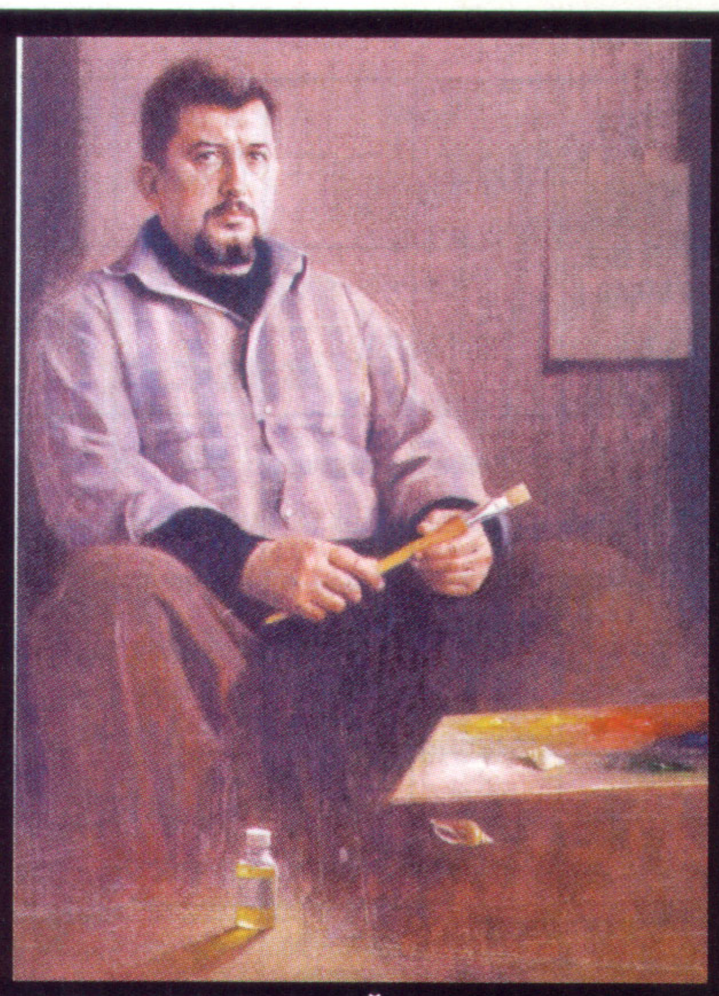

VASILIJE DOLOVAČKI

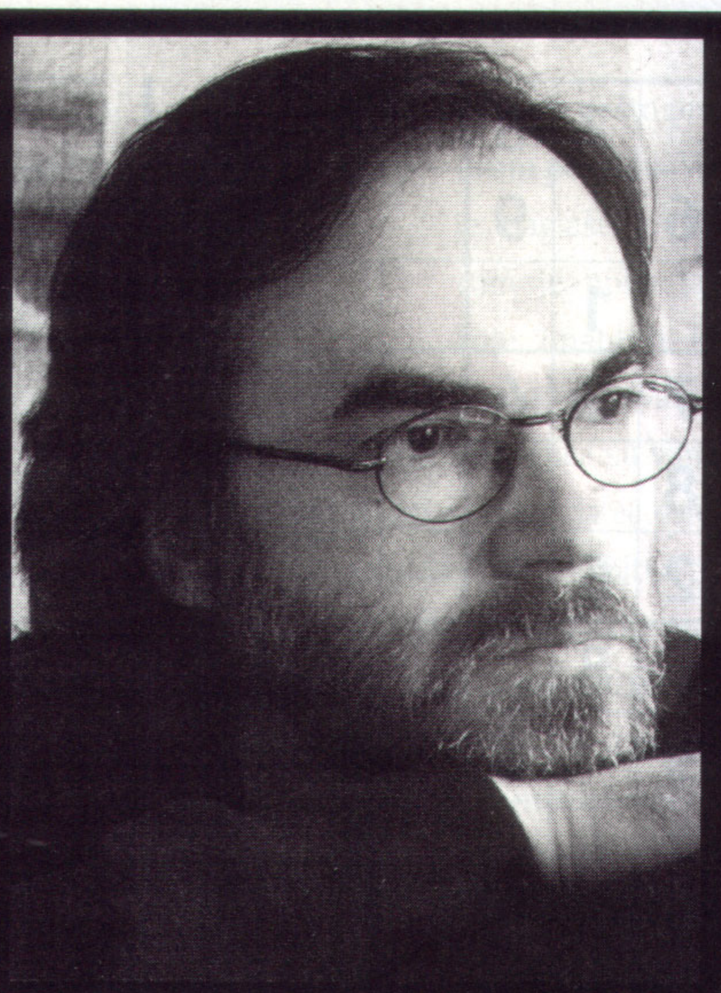

VLADIMIR DUNJIC

ne znam otkud to, još kao petnaestogodišnjak dobro sam znao da se slikar postaje, a planine su tu oduvek. Ako, pak, zapitam sebe samoga koja je to nepresušna potreba da se bavim slikarstvom, čini mi se da je to sudbinsko određenje zapisano već davno, pre rođenja, u genetskom kodu".

TOMISLAV SUHECKI

„Verujem da slikarstvo izabere čoveka, čak i kad ništa posebno u umetnosti kasnije ne uradi. Ja sam, družeći se sa slikarima, zavoleo umetnost, jer ona pruža potpunu individualnu slobodu, neku vrstu dragocene anarhije".

DAMIR SAVIĆ

„Pokušavam da nađem lepotu u ovom trenutku. Za sve drugo mogu da kažem: Gospode, neka bude tvoja volja. Uspešan slikar je čergar. Uvek spreman da uhvati tutanj kada postane zatočenik negativne društvene atmosfere".

RADISLAV RAŠA TRKULJA

„Majstor slikar je nešto najznačajnije što slikar može da prikači uz svoje ime. Zato ni danas ne priznajem nikakve druge titule kojima se neki čak ponose. Majstor i – tačka! Nikada se nisam bavio pojmom uspešan slikar. Od faze svoje početne afirmacije nikad nisam imao slikara koga sam posebno obožavao. Jednostavno, voleo sam i volim sve slikare čije su slike dobre. Majstore!"

MILKA VUJOVIĆ

„Još u obdaništu i u osnovnoj školi hvalili su moje crteže. To je išlo dotle da mi je nastavnik likovnog rekao da priznam ko mi crta. Kada se to ponovilo nekoliko puta rekla sam: da, pomažu mi i crtaju drugi. Moj talenat za crtanje znao je da bude kontraproduktivan i kod kuće. Rođaci i prijatelji su mi stalno govorili. 'Ti ćeš biti slikar'. To me je toliko nerviralo da sam počela da odgovaram: 'E, pa neću biti slikar'".

STANKO ZEČEVIĆ

„Već godinama nastojim da otkrijem tajnu povratka 'zlatnom dobu detinjstva', kada su i stvari govorile dodirom, ukusom, mirisom, bojom. Slika nastaje u tački preseka stvarnosti i potrebe da se na taj izazov odgovori sopstvenim gestom".

Priredio: V.T.

Vladimir Dunjić-Sofija, 2011.